

Dokumentation av diskussioner – workshop 2016-04-08

Analysera mera

Många av de utmaningar i analysarbetet som deltagarna skickat in inför workshopen handlade om olika hinder – exempelvis små datamängder, datakvalitet, (o)möjligheter till dela upp data i flera undergrupper, urval, målformuleringar som är på för övergripande nivå för att vara mätbara och engagerande/påverkningsbara för olika verksamheter etc. Utifrån dessa utmaningar gjordes presentationer av olika delar i tre stödmaterial.

① Första diskussionen handlade om hur man kommer förbi hindren till att ändå börja med analys av det man har... dvs hur får man ”allmäningskortet” i spelet så att man kommer vidare till ”gå” dvs till analys?

② Andra diskussionen var erfarenhetsutbyte kring goda exempel där man gått från ord till handling (via orsaksanalys), dvs vilka var framgångsfaktorerna – alternativt fallgroparna.

Ta del av sammanfattning av tips från dina kollegor i landet – detta kom upp i diskussionerna.

Tips i processen

Många pratade om vikten av att *avsätta tid för analys*:

- Analysen bör ha tydliga mottagare
- Koppla helhet och delar – dvs alla behöver inte veta ”allt” – vad i analysen av alla data är viktigast att lyfta till olika målgrupper
- Man behöver kapacitet för att analysera sina data – samverka med många olika kompetenser
- Skifta arbetssättet från att idag arbeta 80% av tiden med databearbetning och 20% av tiden med analys – till att arbeta 20% av tiden med databearbetning och 80% av tiden för analys.

Att *fokusera* var också ett medskick i diskussionerna:

- Samlas kring en fråga/ett område i taget och skapa en gemensam analys.
- Hitta fokus - hålla sig till uppdraget – det är lätt att sväva ut
- Ta inte för stort grepp och göra allt på en gång

Samverkan med många olika kompetenser i analysen var en framgångsfaktor:

- Samverkan mellan olika verksamheter är nyckeln
- Medborgardialoger kan bidra till analysen och förstå resultaten
- En framgångsfaktor är att analys/orsak tas fram gemensamt och lämnas över till beslutsfattare för åtgärder – gärna breda sådana

Att *analysera orsaker* kan förebygga så att åtgärder inte bygger på gissningar

- Kartlägg orsak före förslag till åtgärder
- Vi behöver tränga bakom statistik och mål. Våga stanna kvar i osäkerhet och vad man har rådighet över
- En fallgrop är att vi mäter och följer upp – men hoppar över orsaksanalysen.

Att *utveckla kunskap, förståelse* är viktigt i *kommunikationen* för att minska risken för enkla åtgärder

- Skapa en gemensam teoretisk bas att utgå ifrån – ”myter” kan istället bli verktyg för att starta en analys
- Utveckla kommunikation mellan den övergripande linjen och verksamhetslinjen så att man ser och gör samma saker. Synkronisera processorganisation och linjeorganisation. Syftet är att öka möjligheten att styrdokument ska bli handling.
- Kunskap och förståelse är a och o -> t ex workshops med tydlig gemensam målbild, följ upp målbilder långsiktigt.
- Visa gärna annat än siffror – ge gärna exempel
- Tydliga mål och tillgång till statistik - knyt ihop politik, ”centrala data” och verksamhet.
- En framgångsfaktor är att likna arbetet med ”controller” i organisationen: dvs checka av alla verksamhetsplaner, uppföljning etc och ge feedback!
- Titta inte bara på problem - Fokusera även på positiva resultat och utveckling
- Börja! Tro på den egna kompetensen och våga gå in i analysen!

Se även:

- strukturen i [verktygslåda folkhälsa under uppföljning och analys](#) – följ stegvis samla ihop, fokusera, sök orsaker, dra slutsatser, förslag till åtgärder
- [guide för planering, uppföljning/analys](#) – sid 19-29

Tips tolkning/analys

- Samla ihop vad som mäts inom organisationen på en övergripande nivå
- Hur är statistisk säkerhet (signifikans)? Övertolka inte, gör istället rimlighetsbedömningar, presentera både procentandelar och antal
- Flera indikatorer/samband mellan olika indikatorer - > fördjupad analys
- Index? Kan förenkla på ett felaktigt sätt
- Tips på att hitta källor/databaser, mått att komplettera med - exempelvis www.Kolada.se
- Jämför med andra "liknande" organisationer (kommuner/landsting)
- Väv in socioekonomiska data i de enkäter som finns regionalt/lokalt – går det att ha ett samhällsperspektiv samtidigt som verksamhetsperspektiv?

Se även:

- [verktygslåda folkhälsa – komplettera med andra/egna data](#) – tips på var du kan hitta kompletterande data
- [Verktygslåda folkhälsa - Resultat utifrån förutsättningar](#) – analysverktyg för att se din kommuns resultat i förhållande till socioekonomiska förutsättningar – ett sätt att hitta liknande kommuner och jämföra resultat

Tips komplettera – små datamängder, osäkra trender

Små datamängder och osäkra trender är en realitet som kan vara svårt att göra något åt i sig. Istället kan man *komplettera med andra data för att ändå ta sig vidare till analysen*:

- Komplettera statistik och indikatorer med annan information. T ex intervjuer, dialoger
- Komplettera gärna hälsoutfall med bestämningsfaktorer för hälsa, dvs data angående livsvillkor och levnadsförhållanden
- Triangulering – se frågan/området ur flera perspektiv, finns medborgarenkäter, kan man använda medborgardialoger, brukardialoger för att få kvalitativ komplettering till analysen. Samlade intryck för kvantitativa och kvalitativa data är viktigt för att gå till handling
- Finns registerdata inom liknande områden?
- Praktiska tips: titta på konfidensintervall, titta på helheten, lägg resultaten bredvid varandra, ålder, kön, område mm. Se på trender – slå ihop flera år om data inte räcker.

Se även:

- [verktygslåda folkhälsa – komplettera med andra/egna data](#)
- Verktygslåda folkhälsa – [undvik fallgropar i statistiken](#) samt [geografiska skillnader är mer än geografi](#)

Tips gällande indikatorer

- När du gjort analysen – gör tydliga strategiska urval av viktiga indikatorer att mäta i framtiden.
- Många indikatorer: välj färre indikatorer men beskriv dem ur många olika perspektiv. Att mäta för många indikatorer ger ingen övergripande bild. Däremot kan flera mått användas i analysfasen.
- I folkhälsoarbetet är det så långa ”ledder” mellan åtgärder och resultat. Går det att mäta steg på vägen – ex mellan åtgärder för tobaksförebyggande och utfall på lungcancer: mät istället påverkansfaktorer t.ex. rökning
- Diskussionsfrågor i din organisation: Är det möjligt att hitta några få indikatorer om social hållbarhet i viktiga styrdokument? Går det att diskutera hur sociala ”värden” kan komplettera ekonomiska värden? Måste alla mått kunna mätas (och påverkas) på ett år?

Se även:

- [verktygslåda folkhälsa – fokusera](#) – se hjälpfrågor
- [guide för planering, uppföljning/analys](#) – **sid 23**

Glöm inte – se upp

- Använd [normkritiskt perspektiv](#). Synliggör fördelar och privilegier inte enbart nackdelar eller utsatthet
- Undvik stigmatisering – det som man först tror är orsaken kanske inte är enda förklaringen...
- Verksamhetslogiken. Skapa schema för om vi kopplar åtgärder till mål. Det är lätt av vi gör många åtgärder mot bara ett mål.
- Är det man ser ett ”verkligt” problem? Små underlag kan göra att t.ex. resultaten i en årskull vid ett tillfälle kan påverkas av en enstaka klass.

Se även:

- [verktygslåda folkhälsa – komplettera med andra/egna data](#)
- Verktöylåda folkhälsa – [undvik fallgropar i statistiken](#) samt [geografiska skillnader är mer än geografi](#)

Tips metoder – dra lärdom från

- [Gapminder](#) – något vi kan pröva på
- [Jämställdhetsintegrering](#) är ett gott exempel. [Gender budgeting](#) ett annat. Tydligt politiskt prioriterat område. Service på lika villkor. Om analys av könsfördelningen/gender budgeting saknas kan budgetramen krympas.
- Läkemedelsrekommendationer är också ett gott exempel. Könsskillnader i hur patienter svarar på behandling. ”[genus på Janus](#)”. Synliggör om ett läkemedel har inneboende olika effekter på kvinnor resp på män.
- Presentationer utifrån både kartor, bilder, GIS – inte bara visa siffror och tabeller
- Enkla checklistor för att få med [jämlighetsanalys](#) i varje projekt/uppdrag/åtgärd
- [Medborgardialog](#) kommer mer och mer, gör utmaningen större om man ska ta med invånare i dialogen/analysen

Goda exempel att dra lärdom av

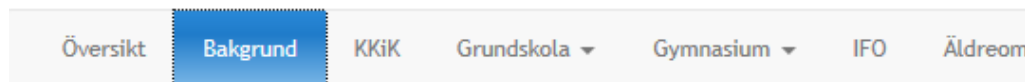
- Fritidsgårdar: räkna besökare utifrån bilder – se fördelning killar respektive tjejer. I en kommun innebar det en omställning av aktiviteter.
- Samhällsbyggnadsråd: det finns ibland föreställningar om ”hur det är” och vad som saknas. I en kommun pratade man mycket om behov av studentbostäder – en mätning samt analys utifrån behovet visade istället brist på andra typer av lägenheter.
- Dra lärdom av de snabba processerna som gjordes under flyktingsituationen i höstas. Vad kan man åstadkomma snabbt genom fokusering med täta möten, stort engagemang på olika nivåer, snabba beslut, stor politisk enighet.
- Biblioteksutveckling – genom analys av utlånstatistik och synliggöra ojämställdhet och ojämlikhet kunde ett aktivt och medvetet aktivitetsarbete göras riktat till män och särskilda områden. I detta exempel drev biblioteket frågorna själva men med stöd av politiken.
- Ett annat gott ex är andelen klamydiafall på Gotland – från data till införande av klinik mot riskgrupp. Andelen klamydiafall förbättrades.
- Suicidprevention i Mora. Genom samlade krafter utifrån oroande statistik hittade man sätt att involvera många aktörer utöver psykiatrin.
- Brottsförebyggande råd kan vara ett exempel på bra samarbete med gemensam analys som bygger på nuläge. Där finns ofta bostadsbolag, polis, gata/park m fl. i varje kommunalsområde. Bland annat bidrar de till bra orsaksanalyser genom olika erfarenheter och leder till snabba åtgärder. Det krävs samtalsledare som håller tillbaka samtalet till analys. En blandad grupp är bra för dialog/analys, det blir operativt, både chefer och samordnare är med.

Problem som man önskar att SKL tar tag i:

- Könsuppdelad KKIK-(kommunens kvalitet i korthet).
- Enklare att dela upp i kön och olika åldersgrupper i Kolada.se.
- Vidareutveckla analysverktyget Resultat utifrån förutsättningar när det gäller att se resultatet av ranking av män och kvinnor samtidigt. Ett förslag är att båda könsens resultat visas i informationsrutan på vald kommun (när man håller över ”pluppen” för kommunen)
- Gör gärna en sammanställning av indikatorer som alla alltid ska mäta (utifrån forskning) ex på bakgrundsfaktorer, huvudindikatorer resp andra mått.
- Svårt att få överblick och praktisk kunskap om hur en använder alla dessa olika databaser där det finns resultat, indikatorer – praktiska workshops, listor på databaser, mm

Se även:

- [verktygslåda folkhälsa – komplettera med andra/egna data](#)
- [Jämföraren i Kommun och Landstingsdatabasen \(Kolada\)](#) – se gärna fliken bakgrund där det finns färdiga ”paket” för de tre dimensionerna av hållbar utveckling. Glöm inte bocka i ”könsuppdelat”

Annan problematik – hinder som skulle kunna överbryggas

- Årliga/kvartals-/tertiärmätningar v/s långsiktiga mått
- Förståelse för långa cykler i arbetet för folkhälsa och social hållbarhet – det tar tid att nå resultat
- Struktur v/s kultur... att på högsta ledningsnivån använda mått/mål som man utifrån undersökningar ser som viktiga – och att implementera i olika förvaltningskulturer
- Problem med att koppla mätningar till politiken
- Att begrepp som används inte har definierats tydligt i kommunen – vilket gör det svårt att mäta.
- Förhållningssätt till låga resultat resp höga resultat. Risk för att skjuta ifrån sig resp slappnar av.

Se även:

- [guide för planering, uppföljning/analys](#) – sid 19-25, 66-67